Since 1969

Ref. No. _____

Date: 30th September 202

Jr. College
SYJC Terminal Examination
Time Table

Date	Day	Time	Subject
25-10-2023	Wednesday	2.00 pm to 4.00 pm	English
26-10-2023	Thursday	2.00 pm to 4.00 pm	Hindi / Urdu
27-10-2023	Friday	2.30 pm to 4.30 pm	Secretarial Practice / Mathematics & Statistics
28-10-2023	Saturday	2.00 pm to 4.00 pm	Organization of Commerce
30-10-2023	Monday	2.00 pm to 4.00 pm	Book Keeping & Accountancy
31-10-2023	Tuesday	2.00 pm to 4.00 pm	Economics

(Prof. Dr. Shaukat Ali)
Principal

(Mrs. Tanveer Khan)
Vice-Principal
Junior College

(Mrs. Aafreen Shaikh)
Supervisor
Junior College

Anjuman-i-Islam's
AKBAR PEERBHOY COLLEGE OF COMMERCE & ECONOMICS
M.S.Ali Road, Do Taaki, Grant Road (E), Mumbai-400 008.

S.Y.J.C (Std.XII- Terminal Exam)

Subject: **English**	Marks: **50**	Date : 25-10-2023	(Duration 2½ hrs)

Important Instruction

1- Each activity has to be answered in complete sentences. Answer written in only <u>one</u> word will not be given complete credit. Only the correct activity number written in case of options will <u>not</u> be given any credit.

2- Web diagrams, flow charts, tables etc. are to be presented exactly as they are with answers.

3- In point 2 above, only the words written without the presentation of activity format/design, will <u>not</u> be given credit. Use of colour pens/pencil etc. is not allowed (only blue/black pens are allowed)

SECTION A : PROSE

Q-1 Read the extract and complete the activities given below :-   **(10)**

" Stop," said the other. " I don't want all that. Shall I succeed in my present search or not? Answer this otherwise will not let you go till you disgorge all your coins."The astrologer muttered a few incantations and replied." Al right. I will speak. But will you give me a rupee if what I say is convincing? otherwise I will not open my mouth and you may do what you like." After a good deal of haggling , the other agreed. The astrologer said: " You wer left for dead. Am I right?"

"Ah, tell me more ."

" A knife has passed through you once?" said the astrologer.

"Good fellow ! " He bared his chest to show the scar." What else?"

" And then you were pushed into a well nearby in the field. You were left for dead."

" I should have been dead if some passer-by had not changed to peep into the well," exclaimed the other, over whelmed by enthusiasm.

" When shall I get at him?" he asked, clenching his fist

"In the next world, "answered the astrologer." He died four months ago in a far-off town," The othe groaned on hearing it. The astrologer proceeded: " Guru Nayak, listen carefully to what I have to say. Your Villag is two days' Journey due north of this town. Take the next train and be gone. I see ones again great danger to you life if you go from home."

He took out a pinch of sacred ash and held it to him." Rub it on your forehead and go home. Never trave southward again, and you will live to be a hundred."

" Why should I leave home again? " the other said reflectively. " I was only going away now and then t look for him and to choke out his life if I met him." He shook his head regretfully ." I hope at least he died as h deserved." " Yes," said the astrologer. He was crushed under a lorry." The other looked gratified to hear it.

It was nearly midnight when the astrologer reached home. His wife was waiting for him at the door an demanded an explanation. He flung the coins at her and said " Count Them. One man gave all that."

(1)

" Tweleve and half annas," She said counting. She looked up at him." You look Worried. What is wrong?
"Nothing."

After dinner, sitting on the pyol, he told her " Do you know a great load is gone from me today? I though
had the blood of a man on my hands all these years. That was the reason why I ran away from home, settled her
and married you. He is alive."

Q.1- Read and rewrite the following sentences and state whether they are true or false:-   (2)

a) The Astrologer's name was Guru Nayak.

b) Guru Nayak is looking for the man who tried to kill him to take revenge.

c) It was nearly midnight when the astrologer reached home.

d) The astrologer said that if Nayak leaves his village again he would not find the killer.

Q.2- Mention the events that happened in the life of the stranger which the astrologer had predicted.   (2)

Q.3- Guru Nayak looked gratified because _____ (Complete the answer)   (2)

Q.4- Imagine if you were in the place of the astrologer, in what ways would you deal with the stranger in such
situation?   (2)

Q.5- Pick out similar words from the passage which mean the following   (2)

a- Surrender under pressure

b-Bargaining

c-Supposedly magical words

d- satisfied

SECTION B: POETRY

Q.2- Read the Poem and complete the activities given below:-   (10)

Weavers, Weaving at break of day,

Why do you weave a garment so gay?

Blue as the wing of halcyon wild,

We weave the robes of a new born child.

weavers weaving at fall of night,

Why do you weave a garment so bright?

Like the plumes of a peacock, purple and Green,

We weave the marriage-veils of a queen.

Weavers, Weaving solemn and still,

What do you weave in the moonlight chill....

White as a feather and white as cloud,

We weave a dead man's funeral shroud.

Q-1 Choose the correct answer from the option given below:- (2)

1) The poem addressed to the _____

    a) Weavers

    b) readers

    c) children

2) The three stages of life mentioned in the poem are :-

    a) infancy, youth, old age

    b) infancy, birth, death

    c) childhood, old age, youth

Q.2- Complete the following blanks about what weavers compare the garments being woven by then with (2)

COMPARISON OF THE GARMENTS WOVEN BY WEAVERS	Wings of a halcyon bird

Q.3- Although the weavers are using different beautiful colours to weave the clothes, their own lives have becom colourless. Share your view on this in about 50 words (2)

Q.4- " Weavers weaving at break of day, why do you weave a garment so gay ?" Name and explain the figure speech used in the above line Also find out one similar figure of speech used in the poem. (2)

Q.5- Imagine you are an Indian weaver Compose the last 2 lines on your own expressing the sad state of Indi Weavers. (2)

        The life of an Indian weaver,

        Is more sadder than ever.

        _____

        _____

GRAMMAR (10)

Q.3-

1) It was excellent lunch (spot the error by inserting suitable article where necessary)

2) He tried many time to reach you (Rewrite the sentence using the past perfect continuous tense)

3) The astrologer gave me a rupee (rewrite the sentence beginning with " A rupee ....")

4) The students said " Our teacher is writing on the blackboard" (Change to indirect speech of narration)

5) Lata Mangeshkar was the best playback singer of our times (Change to Positive degree of comparison)

6) Water quality may be monitored carefully in the future (Rewrite the sentence making it more definite or using modal auxiliary showing determination)

7) As soon as the principal entered the class, all the students stood up (Rewrite using " No sooner.........than")

8) It is a bad habit to smoke (Rewrite using the gerund form of the underlined infinitive)

9) Jim waited a long time for the train and got tired (Rewrite the sentence from compound to simple form)

10) Wherever there are rivers, you will find villages (Make it a negative sentence)

SECTION C: NOVEL   (3)

Q.4-

I- Choose the correct option from the brackets and fill in the blanks

1) There are _____ elements in a novel.

    (six, seven, eight)

2) The word ' picaresque' is originated from the Spanish word _____

    (Picara, Picaso, picaro)

3) The _____ novels include terror, Mystery and thrillers

        (death, gothic, utopian)

4) The main character in the story is referred to as the _____ ii _____

    (Protagonist, hero, artagonist)

5) The two types of conflicts that the plot may have are _____ and _____

    (inside/outside, internal/external, ego/alter ego)

II) State whether the following statements are true or false   (2)

1- Setting describes the behavior of the characters in the story.

2- The novel " The heart of darkness" was written by Henry James

3- The struggle between the opposite forces in a story is called " Conflict"

4- Theme is the central idea in a novel which can be expressed in a nutshell

SECTION D - WRITING SKILLS   (12)

A) Drafting a Virtual Message.   (4)

    Your friends have suddenly planned to go for a movie. You wish to join them. However you h informed your mother. Write a VIRTUAL MESSAGE to your mother convincing her about the same DRAFT th message in about 100-150 words.

B) E-MAIL   (4)

    Write an email to the commissioner of municipal corporation of your city complaining about the irregu water supply in your locality.

C) EXPANSION OF IDEAS   (4)

Expand the idea inherent in the following proverb:-

- ACTION SPEAKS LOUDER THAN WORDS

MIND MAPPING   (3)

Q-6

- Develop a MIND MAP frame/design using your ideas/thoughts/concepts to illustrate / develop on the given to

" WATER AND ITS BENEFITS "

(4)

ANJUMAN-I-ISLAM'S
AkbarPeerbhoyCollege of Com. & Eco., Mumbai – 400 008.

Class : S.Y.J.C.   Examination : Terminal Exam 2023
Date : 26-10-2023   Subject : Hindi   Marks : 50   Duration : 2 Hrs.

कृति. १) अ) निम्नलिखित गद्यांश पढ़कर दी गई सूचनाओ के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए।   (०६)

उस दिन मैं बिना कुछ सोचे हुए ही भाई निराला जी से पूछ बैठी थी, 'आपको किसी ने राखी नहीं बाँधी ?' अवश्य ही उस समय मेरे सामने उनकी बंधनशून्य कलाई और पीले कच्चे सूत की ढेरों राखियाँ लेकर घूमने वाले यजमान-खोजियों का चित्र था। पर अपने प्रश्न के उत्तर ने मुझे क्षण भर के लिए चौंका दिया।

'कौन बहिन हम जैसे भुखखड़ को भाई बनावेगी !' में उत्तर देने वाले के एकाकी जीवन की व्यथा थी या चुनौती, यह कहना कठिन है पर जान पड़ता है कि किसी अव्यक्त चुनौती के आभास ने ही मुझे उस हाथ के अभिषेक की प्रेरणा दी, जिसने दिव्य वर्ण-गंध मधुवाले गीत सुमनों से भारती की अर्चना भी की है और बर्तन मांजने, पानी भरने जैसी कठिन श्रमसाधना से उत्पन्न स्वेद बिंदुओं से मिट्टी का शृंगार भी किया है।

दिन-रात के पगों से वर्षों की सीमा पार करने वाले अतीत ने आग के अक्षरों में आँसू के रंग भर-भरकर ऐसी अनेक चित्रकथाएँ आंक डाली हैं, जितनी इस महान कवि और असाधारण मानब के जीवन की मार्मिक झाँकी मिल सकती है पर उन सबको सँभाल सके; ऐसा एक चित्राधार या लेख सहज नहीं।

१) कृति पूर्ण कीजिए :   (०२)

निराला जी के हाथों से संपन्न हुए कार्य →

२) निम्नलिखित शब्दों के वचन बदलकर लिखिए :   (०२)
   १) राखियाँ   २) व्यथा
   २) कवि   ४) चित्रकथाएँ

३) 'भाई—बहन का रिश्ता अनूठा होता है' इस विषय पर अपने विचार लिखिए।   (०२)

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लगभग ६० से ८० शब्दों में लिखिए। (कोई दो)   (०६)
   १) 'आदर्श बदला' कहानी के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
   २) 'पाप के चार हथियार' निबंध का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
   ३) 'उड़ो बेटी उड़ो ! पर धरती पर निगाह रखकर' इस पंक्ति में निहित सुगंधा की माँ के विचार स्पष्ट कीजिए।

इ) निम्नलिखित प्रत्येक प्रश्न का मात्र एक वाक्य में उत्तर लिखिए। (कोई दो)   (०२)
   १) निराला जी का मूल नाम क्या है?
   २) सुदर्शन ने इस लेखक की लेखन परंपरा को आगे बढ़ाया है ?
   ३) लेखक कन्हैयालाल मिश्र 'प्रभाकर' जी की भाषाशैली कैसी है ?
   ४) आशारानी व्होरा जी की रचनाएँ कौनसी है ?

...२

कृति. २) अ) निम्नलिखित पद्यांश पढ़कर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए ।   (०६)
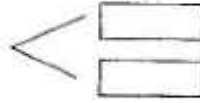
बल नही होता सताने के लिए,
वह है पीड़ित को बचाने के लिए ।
बल मिला है तो बल बनो सबके,
उठ पड़ो न्याय दिलाने के लिए ।

जिसको मंजिल का पता रहता है,
पथ के संकट को वही सहता है ।
एकदिन सिद्धि के शिखर पर बैठ,
अपना इतिहास वही कहता है ।

१) लिखिए !   (०२)
२) बल का उपयोग ⟨ ▢ ▢

२) जिसको मंजिल पता है वह !   (०२)

अ) _ _ _

आ) _ _ _

३) उपसर्ग लगाकर नए शब्द बनाइए ।
   अ) बल   आ) न्याय
   इ) एक   ई) दिन

४) 'अपने बल का उपयोग समाज उत्थान के लिए करना चाहिए' इस विषय पर अपने विचार
   लिखिए ।   (०२)

आ) निम्नलिखित मुद्दों के आधार पर 'पेड़ होने का अर्थ कविता का रसास्वादन कीजिए : (०६)
   १) रचनाकार का नाम :   (०१)
   २) पसंद की पंक्तियाँ :   (०१)
   ३) पसंद आने का कारण :   (०२)
   ४) कविता का केंद्रिय भाव :   (०२)

अथवा
   'जीवन के अनुभवों और वास्तविकता से परिचित कराने वाले वृंदजी के 'वृंद के दोहे'
   कविता के आधार पर रसास्वादन कीजिए ।

इ) निम्नलिखित प्रत्येक प्रश्न का केवल एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (कोई दो)   (०२)
   १) 'नयी कविता' के अन्य कवियों के नाम लिखिए ।
   २) गुरु नानक जी की भाषा शैली की विशेषताएँ लिखिए ।
   ३) डॉ. मुकेश गौतम जी की रचनाएँ कौनसी है ?
   ४) दोहा छंद की विशेषता लिखिए ।

कृति ३ (अ)   निम्नलिखित पंक्तियों को पढकर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए।   (०६)

द्वारिका की युद्धोन्मत्त सेनाएँ गुजर रही हैं
मान लिया कि कनु तेरा
सर्वाधिक अपना है
मान लिया कि तू
उसके रोम-रोम से परिचित है
मान लिया कि ये अगणित सैनिक
एक-एक उसके हैं :
पर जान रख कि ये तुझे बिलकुल नहीं जानते
पथ से हट जा बावरी
यह आम्रवृक्ष की डाल
उनकी विशेष प्रिय थी
तेरे न आने पर
सारी शाम इसपर टिक
उन्होंने वंशी में बार-बार
तेरा नाम भरकर तुझे टेरा था-
...२

...२...
आज यह आम की डाल
सदा-सदा के लिए काट दी जाएगी
क्योंकि कृष्ण के सेनापतियों के
वायुवेगगामी रथों की·
गगनचुंबी ध्वजाओं में
यह नीची डाल अटकती है
और वह पथ के किनारे खडा
छायादार पावन अशोक वृक्ष
आज खंड-खंड हो जाएगा तो क्या-
यदि ग्रामवासी, सेनाओं के स्वागत में
तोरण नहीं सजाते

१) कारण लिखिए :   (०२)
   १. कनुप्रिया को पथ से हटना होगा क्योंकि..............
   २. आम की डाली काट दी जाएगी क्योंकि..............

२) विलोम शब्द लिखिए :   (०२)
   १. अपना ✗   २. प्रिय ✗
   ३. शाम ✗   ४. छायादार ✗

३) 'वृक्ष को बचाने के उपाय सुझाइए।   (०२)

कृति ४ (अ)   निम्नलिखित का उत्तर लगभग १०० से १२० शब्दों में लिखिए।   (०६)
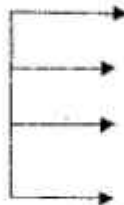
   १. "पल्लवन" की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।

अथवा

   २. निम्नलिखित गद्यांश पढकर दी गई सूचनाओं के अनुसार कृतियाँ कीजिए :

   १. लिखिए :   (२)

फीचर लेखन के चरण

२) निम्नलिखित शब्द समूहों के लिए एक शब्द लिखिए :   (२)
   १. संक्षेप में लिखा हुआ :
   २. जानने की इच्छा :
   ३. विद्या प्राप्ति का इच्छुक:
   ४. जिसका संतुलन हुआ हो :

३) 'अनुभव एक उत्तम शिक्षक' इस विषय पर अपने विचार लिखिए।   (२)

आ) निम्नलिखित मे से किन्ही चार पारिभाषिक शब्दों के हिंदी शब्द लिखिए : (४)

१. Verification Officer

२. Agenda

३. Balance Sheet

४. Antiseptics

५. Registration

६. Judge

७. Invalid

८. Warning

कृति ५) अ) निम्नलिखित वाक्यों का कोष्ठक में दी गई सूचनाओं के अनुसार काल परिवर्तन कीजिए (कोई दो) (२)

१. वह पथ के संकट सहता है। (अपूर्ण वर्तमानकाल)

२. उन्हे अपने युग का अभिशाप झेलना पडा। (सामान्य भविष्यकाल)

३. वे मुझे सह लेते है। (पूर्ण भूतकाल)

४. रात कर तुफान से लडा है। (अपूर्ण भूतकाल)

आ) निम्नलिखित मुहावरो के अर्थ लिखकर वाक्यों में प्रयोग कीजिए। (कोई दो) (२)

१. बिलख–बिलखकर रोना।

२. जी–जान से काम करना।

३. सितारा चमकना।

४. रोटियाँ तोडना।

इ) निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके फिर से लिखिए। (कोई दो) (२)

१. परंतु अग्यान भी अपराध है।

२. उस में फुल बिछा दे।

३. प्रेरणा और ताकद बनकर परस्पर विकास में सहभागी बने।

४. दिलिप अपने माँ–बाप की इकलौती संतान थी।

ANJUMAN-I-ISLAM'S
AkbarPeerbhoyCollege of Com. & Eco., Mumbai – 400 008.

Class : S.Y.J.C.　　　Examination : Terminal Exam 2023
Date : 26-10-2023　　　Subject : Hindi　　　Marks : 50　Duration : 2 Hrs.

कृति. १) अ)　निम्नलिखित गद्यांश पढ़कर दी गई सूचनाओं के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए।　(०६)

उस दिन मैं बिना कुछ सोचे हुए श्री भाई निराला जी से पूछ बैठी थी, 'आपको किसी ने राखी नहीं बाँधी ?' अवश्य ही उस समय मेरे सामने उनकी बंधनशून्य कलाई और पीले कच्चे सूत की ढेरों राखियाँ लेकर घूमने वाले यजमान-खोजियों का चित्र था। पर अपने प्रश्न के उत्तर ने मुझे क्षण भर के लिए चौंका दिया।

'कौन बहिन हम जैसे भुक्खड़ को भाई बनावेगी !' में उत्तर देने वाले के एकाकी जीवन की व्यथा थी या चुनौती, यह कहना कठिन है पर ज्ञान पड़ता है कि किसी अव्यक्त चुनौती के आभास ने ही मुझे उस हाथ के अभिषेक की प्रेरणा दी, जिसने दिव्य वर्ण-गंध मधुवाले गीत सुमनों से भारती की अर्चना भी की है और बर्तन माँजने, पानी भरने जैसी कठिन श्रमसाधना से उत्पन्न स्वेद बिंदुओं से मिट्टी का शृंगार भी किया है।

दिन-रात के पगों से वर्षों की सीमा पार करने वाले अतीत ने आग के अक्षरों में आँसू के रंग भर-भरकर ऐसी अनेक चित्रकथाएँ आँक डाली हैं, जितनी इस महान कवि और असाधारण मानव के जीवन की मार्मिक झाँकी मिल सकती है पर उन सबको सँभाल सके; ऐसा एक बिठाधार पा लेना सहज नहीं।

१)　कृति पूर्ण कीजिए :　(०२)

निराला जी के हाथों से
संपन्न हुए कार्य

२)　निम्नलिखित शब्दों के वचन बदलकर लिखिए :　(०२)

१) राखियाँ　　　२) व्यथा
२) कवि　.　　　४) चित्रकथाएँ

.-३)　'भाई–बहन का रिश्ता अनूठा होता है' इस विषय पर अपने विचार लिखिए।　(०२)

आ)　निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लगभग ६० से ८० शब्दों में लिखिए। (कोई दो)　(०६)

१) 'आदर्श बदला' कहानी के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
२) 'पाप के चार हथियार' निबंध का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
३) 'उड़ो बेटी उड़ो ! पर धरती पर निगाह रखकर' इस पंक्ति में निहित सुगंधा की माँ के विचार स्पष्ट कीजिए।

इ)　निम्नलिखित प्रत्येक प्रश्न का मात्र एक वाक्य में उत्तर लिखिए। (कोई दो)　(०२)

१) निराला जी का मूल नाम क्या है?
२) सुदर्शन ने इस लेखक की लेखन परंपरा को आगे बढ़ाया है ?
३) लेखक कन्हैयालाल मिश्र 'प्रभाकर' जी की भाषाशैली कैसी है ?
४) आशारानी व्होरा जी की रचनाएँ कौनसी है ?

कृति. २) अ)   निम्नलिखित पद्यांश पढ़कर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए ।   (०६)
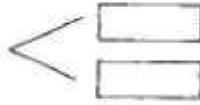
बल नहीं होता सताने के लिए,
वह है पीड़ित को बचाने के लिए ।
बल मिला है तो बल बनो सबके,
उठ पड़ो न्याय दिलाने के लिए !

जिसको मंजिल का पता रहता है,
पथ के संकट को वही सहता है ।
एक दिन सिद्धि के शिखर पर बैठ,
अपना इतिहास वही कहता है ।

१) लिखिए !   (०२)
२) बल का उपयोग ⟨ ☐
                         ☐

२) जिसको मंजिल पता है वह ।   (०२)

अ) _ _ _

आ) _ _ _

३) उपसर्ग लगाकर नए शब्द बनाइए ।
    अ) बल   आ) न्याय
    इ) एक   ई) दिन

४) 'अपने बल का उपयोग समाज उत्थान के लिए करना चाहिए' इस विषय पर अपने विचार
   लिखिए ।   (०२)

आ)   निम्नलिखित मुद्दों के आधार पर 'पेड़ होने का अर्थ' कविता का रसास्वादन कीजिए :   (०६)
     १) रचनाकार का नाम :   (०१)
     २) पसंद की पंक्तियाँ :   (०१)
     ३) पसंद आने का कारण :   (०२)
     ४) कविता का केंद्रिय भाव :   (०२)

अथवा

'जीवन के अनुभवों और वास्तविकता से परिचित कराने वाले वृंदजी के 'वृंद के दोहे'
कविता के आधार पर रसास्वादन कीजिए ।

इ)   निम्नलिखित प्रत्येक प्रश्न का केवल एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (कोई दो)   (०२)
     १) 'नयी कविता' के अन्य कवियों के नाम लिखिए ।
     २) गुरु नानक जी की भाषा शैली की विशेषताएँ लिखिए ।
     ३) डॉ. मुकेश गौतम जी की रचनाएँ कौनसी है ?
     ४) दोहा छंद की विशेषता लिखिए ।

कृति ३ (अ)   निम्नलिखित पंक्तियों को पढकर सूचना के अनुसार कृतियाँ पूर्ण कीजिए ।   (०६)

द्वारिका की दुद्धांन्मत्त सेनाएँ गुजर रही हैं
मान लिया कि बन्नु तेरा
सर्वाधिक अपना है
मान लिया कि तू
उसके रोम-रोम से परिचित है
मान लिया कि ये अगणित सैनिक
एक-एक उसके हैं ;
पर जान रख कि ये तुझे बिलकुल नहीं जानते
पथ से हट जा बावरी
यह आम्रवृक्ष की डाल
उनकी विशेष प्रिय थी
तैं न आने पर
सारी शाम इसपर टिक
उन्होंने वंशी में बार-बार
तेरा नाम भरकर तुझे टेरा था-
...२

..२..
आज यह आम की डाल
सदा-सदा के लिए काट दी जाएगी
क्योंकि कृष्ण के सेनापतियों के
वायुवेगगामी रथों की
गगनचुंबी ध्वजाओं में
यह नीची डाल अटकती है
और यह पथ के किनारों खड़ा
छायादार पावन अशोक वृक्ष
आज खंड-खंड हो जाएगा तो क्या-
यदि ग्रामवासी, सेनाओं के स्वागत में
तोरण नहीं सजाते

१) कारण लिखिए :   (०२)
    १. कनुप्रिया को पथ से हटना होगा क्योंकि ....
    २. आम की डाली काट दी जाएगी क्योंकि ....

२) विलोम शब्द लिखिए :   (०२)
    १. अपना ✗   २. प्रिय ✗
    ३. शाम ✗   ४. छायादार ✗

३) 'वृक्ष को बचाने के उपाय सुझाइए ।   (०२)

कृति ४ (अ)   निम्नलिखित का उत्तर लगभग १०० से १२० शब्दों में लिखिए ।   (०६)

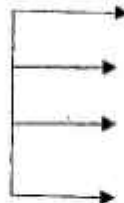   १. "पल्लवन" की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए ।

अथवा

    २. निम्नलिखित गद्यांश पढकर दी गई सूचनाओं के अनुसार कृतियाँ कीजिए :

    १. लिखिए :   (२)

फीचर लेखन के चरण

२) निम्नलिखित शब्द समूहों के लिए एक शब्द लिखिए :   (२)
    १. संक्षेप में लिखा हुआ :
    २. जानने की इच्छा :
    ३. विद्या प्राप्ति का इच्छुक:
    ४. जिसका संतुलन हुआ हो :

३) 'अनुभव एक उत्तम शिक्षक' इस विषय पर अपने विचार लिखिए ।   (२)

आ) निम्नलिखित में से किन्ही चार पारिभाषिक शब्दों के हिंदी शब्द लिखिए : (४)

१. Verification Officer

२. Agenda

३. Balance Sheet

४. Antiseptics

५. Registration

६. Judge

७. Invalid

८. Warning

कृति ५) अ) निम्नलिखित वाक्यों का कोष्ठक में दी गई सूचनाओं के अनुसार काल परिवर्तन कीजिए (कोई दो) (२)

१. वह पथ के संकट सहता है। (अपूर्ण वर्तमानकाल)

२. उन्हे अपने युग का अभिशाप झेलना पड़ा। (सामान्य भविष्यकाल)

३. वे मुझे सह लेते है। (पूर्ण भूतकाल)

४. रात कर तूफान से लड़ा है। (अपूर्ण भूतकाल)

आ) निम्नलिखित मुहावरों के अर्थ लिखकर वाक्यों में प्रयोग कीजिए। (कोई दो) (२)

१. बिलख–बिलखकर रोना।

२. जी–जान से काम करना।

३. सितारा चमकना।

४. रोटियाँ तोडना।

इ) निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके फिर से लिखिए। (कोई दो) (२)

१. परंतु अग्यान भी अपराघ है।

२. उस में फुल बिछा दे।

३. प्रेरणा और ताकद बनकर परस्पर विकास में सहभागी बनें।

४. दिलिप अपने माँ–बाप की इकलौती संतान थी।

....

سوال۱ درج ذیل اقتباس کا بغور مطالعہ کرکے دی ہوئی سرگرمیاں مکمل کیجیے

(۱) شبکی خاکہ مکمل کیجیے ۲

پایہ تخت کے ان پرانے شہروں کے نام جن کے میدان میں فوجوں کا قیام تھا

ایک بار تھانیسر کے علاقے سے ہندووں نے اطلاع آئی کہ ہندووں نے ایک تالاب قدیم کو از سرِ نو تعمیر کرکے وہاں میلہ ایک ماہ بہ ماہ منعقد کرنا شروع کیا ہے اور پوجا پاٹھ بھی کرتے ہیں اور گھنٹ ناقوس بھی بجتے ہیں۔ پس اس باب میں حکم عالی کیا صادر ہوتا ہے؟ سلطان والا شان نے مفتی اعظم سے مشاورت کرکے فرمان لکھوایا کہ وہ اپنے مذہب پر ہیں، پس جب تک ان کے مناسک و رسوم کے باعث کوئی خطرہ امن و امان کے لیے نہ ہو، ان سے ہرگز کچھ تعرض نہ کیا جائے۔

انتظامِ سلطنت میں ہشیاری اور خبرداری کی غرض سے حضرت دہلی اور اس کے گرد و نواح میں اتنی ہزار مسلح فوج ہر وقت تیار رہتی تھی۔ کہیں سے ذرا بھی بدامنی کی خبر آئی اور جیوٹش سلطانی حرکت میں آ گئے۔ تغلق آباد، غیاث پور، بیگم پورہ، سیری اور کیلو کھیری جو پایہ تخت کے پرانے شہر تھے، ان سب میں میدان وسیع و مرتفع و مسطح دیکھ دیکھ کر فوجوں کے لیے مقرر کر دیے گئے تھے۔ میں جس فوج میں تھا، وہ غیاث پور سے ذرا و رے کنار جمنا پر قیام کرتی تھی۔ اس ندی کو جن نے دیکھا ہے، وہی اس کے وسیع پاٹ کا قیاس کر سکتے ہیں۔ برساتوں میں ندی پر دریائے اعظم کا گمان ہونے لگتا۔ غازی آباد میں ہندن کے ورے کنارے سے کچھ آگے جنوب کی طرف سے لے کر او کھلے تک سارا علاقہ پانی سے بھر جاتا۔ اسی بنا پر اس علاقے کو فلق اللہ طرا پہ پہنچ کہنے لگی تھی حالانکہ وہاں مچھروں، پسووں، جونکوں اور دیگر آبساح کیڑوں کے سوا جنج کے نام پر کچھ نہ پچھتھا۔

(۲) درج ذیل الفاظ کے معنی اقتباس سے تلاش کرکے لکھیے۔ ۲
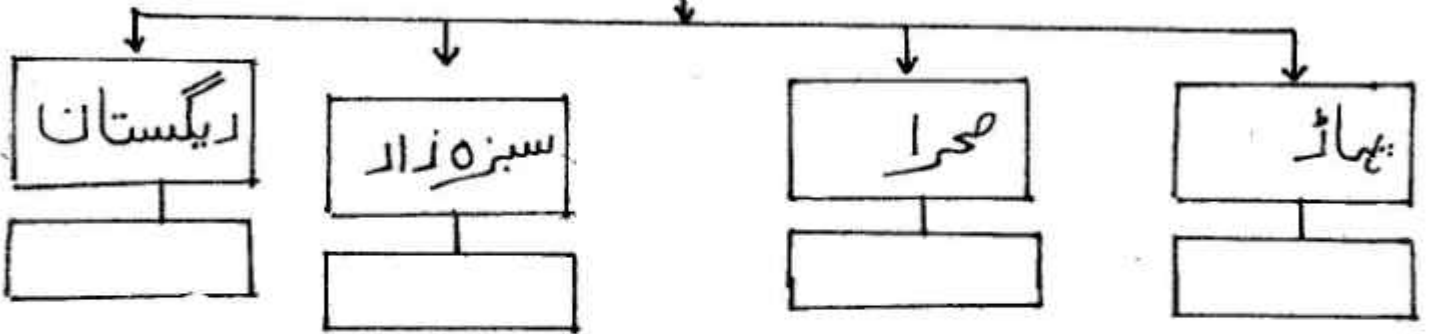
(i) خزانہ   (ii) آس پاس

(۳) مفتی اعظم کے فرمان کو اپنے الفاظ میں بیان کیجیے۔ ۳

(ب) درج ذیل اقتباس کا بغور مطالعہ کرکے دی ہوئی سرگرمیاں مکمل کیجیے۔

۱

۱ | شجری خاکہ مکمل کیجیے۔

2//

| چین کے علاقے کی جغرافیائی خصوصیات |

| دیگستان | سبزہ زار | صحرا | پہاڑ |

| ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

چین رقبے کے لحاظ سے سوویت، یونین اور کینیڈا کے بعد دنیا کا تیسرا بڑا ملک ہے جس کا مجموعی رقبہ چھیاتوے لاکھ مربع کلومیٹر ہے اور آبادی کے لحاظ سے تو دنیا کا سب سے بڑا ملک ہے۔ اس کی آبادی ایک ارب سے زائد ہے۔ یہ پورا علاقہ بڑی متنوع اور رنگارنگ جغرافیائی خصوصیات کا حامل ہے۔ اس میں سر بہ فلک پہاڑوں کے طویل سلسلے بھی ہیں، بلق و دق صحرا بھی، اور نظر افروز سبزہ زار بھی، چنانچہ بیجنگ تک سفر میں تھوڑے تھوڑے وقفوں سے یہ علاقے نظر آتے رہے۔ قراقرم کا سلسلۂ کوہ ختم ہوتے ہی ایسا بے آب و گیاہ ریگستان شروع ہوگیا جس میں حد نظر تک زندگی کے آثار دکھائی نہیں دیتے تھے۔ اس کے بعد پھر برف پوش پہاڑوں کا ایک طویل سلسلہ آیا اور نشیب و فراز کا یہ سلسلہ بیجنگ پہنچنے تک جاری رہا۔ غالباً اسی وجہ سے کہا جاتا ہے کہ چین کو اگر مغرب سے اس طرح دیکھا جائے کہ مشرق کے ساحلی علاقوں تک پورا خطہ سامنے ہو تو ایک زینہ سا اُترتا نظر آئے گا۔

تقریباً چھے گھنٹے کی پرواز کے بعد جہاز بیجنگ کے ہوائی اڈے پر اُترا تو یہاں شام کے چار بجے تھے۔ لاؤنج عبور کرنے کے بعد چائنا اسلامک ایسوسی ایشن کے عہدے داران اور چین کے محکمہ مذاہب کے نائب صدر استقبال کے لیے موجود تھے۔ چین میں ہماری میزبانی چونکہ چائنا اسلامک ایسوسی ایشن کر رہی تھی اس لیے وی آئی پی لاؤنج میں ان حضرات کے ساتھ کچھ دیر چلی گفتگو رہی اور نماز عصر ادا کرنے کے بعد ہم ہوائی اڈے سے روانہ ہوئے۔ ہمارے قیام کا انتظام ایک ہوٹل میں کیا گیا تھا جو یہاں 'اقلیتی قومیتوں کے محل' کے نام سے مشہور ہے اور اس کی دس منزلہ شاندار عمارت بیجنگ کے مین روڈ 'چانگ این اسٹریٹ' پر واقع ہے۔

(۲) | سرگرمی مکمل کیجیے۔ **2//**

(i) چین پہنچنے کے لیے درکار وقت ہے۔ _____

(ii) بیجنگ ہوائی اڈے پر پہنچنے کا وقت ہے۔ _____

(iii) استقبال کے لیے موجود ہے۔ _____

(iv) میزبانی ہے۔ _____

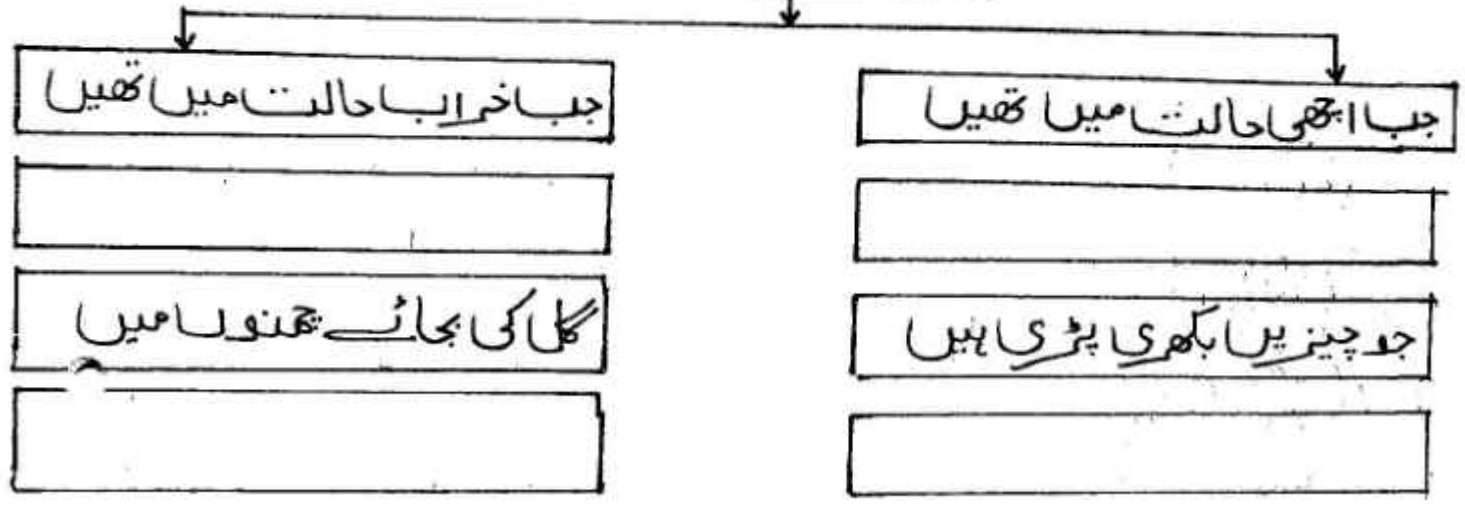۳ — چین کی طبعی ساخت اور جغرافیائی خصوصیات کو اپنے الفاظ میں میں بیان کیجیے۔ **3//**

حال: درج ذیل درسی نظم کا بغور مطالعہ کرکے دی ہوئی سرگرمیاں ملاحظہ کیجیے۔

(۱) شعری خاکہ مکمل کیجیے۔ ///

عمارتوں کو دیکھنا

جب اچھی حالت میں تھیں | جب خراب حالت میں تھیں

[خالی خانہ]

جو چیزیں بکھری پڑی ہیں | گل کی بجائے جھنڈ یا گھاس میں

[خالی خانہ]

اسیرِ اسپ ہو میں دانا ، انہوں نے کی ہے یہ چال ہوئے ہیں خانہ نشیں دیکھ کر زمانے کا حال
بچھی ہے سوزنی ، خوجہ کھڑا ہے رومال حضور بیٹھے ہیں اک دو ندیم اہلِ کمال
دھری ہے سامنے اک پیکدان اک تنبول

خراب میں وہ عمارات ، کیا کہوں تجھ پاس کہ جن کے دیکھے سے جاتی رہی تھی بھوک اور پیاس
اور اب جو دیکھو تو دل ہوے زندگی سے اداس بجائے گل ، چمنوں میں کمر کمر ہے گھاس
کہیں ستون پڑا ہے ، کہیں پڑے مرفول

یہ باغ ، کہا گیا کس کی نظر ، نہیں معلوم نہ جانے کن نے رکھا یاں قدم ، وہ کون تھا شوم
جہاں تھے سرو و صنوبر ، اب اس جگہ ہے زقوم مچی ہے زاغ و زغن سے اب اس چمن میں دھوم
گلوں کے ساتھ جہاں بلبلیں کرے ہیں کلول

جہان آباد تو کب اس ستم کے قابل تھا مگر کبھو کسی عاشق کا یہ نگر دل تھا
کہ یوں مٹا دیا گویا کہ نقشِ باطل تھا عجب طرح کا یہ بحرِ جہاں میں ساحل تھا
کہ جس کی خاک سے لیتی تھی خلق موتی رول

۲۔ ذیل سے صحیح متبادل چن کر جملے کو مکمل کیجیے۔ ///

(الف) چمنوں میں گلوں کی بجائے جو ہے۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

(i) لکڑی (ii) گھاس (iii) کوڑا کرکٹ (iv) گندگی

ن) باغ میں اسرفِ اور صنوبر کی جگہ ہے :۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

(i) زقوم (ii) گل (iii) پھول (iv) مالیوسی

III گلول کے ساتھ گلول کرنے والے :۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

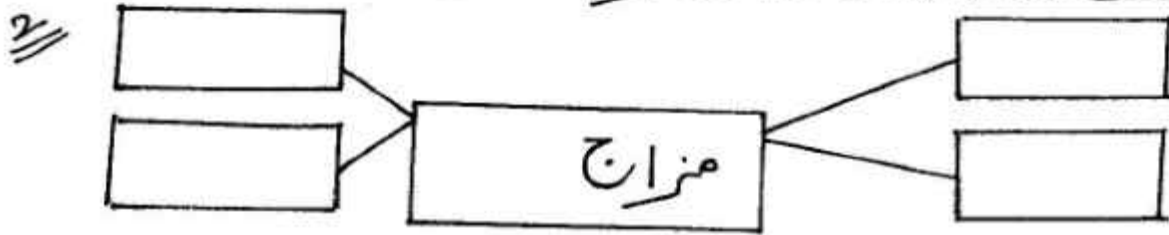(i) کبوتر (ii) زاغ (iii) زغن (iv) بلبلیں

(iv) چمن میں دھوم مچانے والے :۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔

(i) چیل (ii) بلبلیں (iii) زاغ و زغن (iv) طوطا

III تیسرے بند کی تشریح کیجیے۔ ٢

ب) درج ذیل دیسی غزل کا بغور مطالعہ کرکے دی ہوئی سرگرمی مکمل کیجیے

(١) غزل سے موزوں الفاظ تلاش کرکے شکل کا خاکہ مکمل کیجیے

مزاج

میرا جدا مزاج ہے ، اُن کا جدا مزاج
پھر کس طرح سے ایک ہو اچھا بُرا مزاج
دیکھا نہ اس قدر کسی معشوق کا غرور
اللہ کیا دماغ ہے ، اللہ کیا مزاج
کس طرح دل کا حال کُھلے اس مزاج سے
پوچھوں مزاج تو وہ کہیں ، آپ کا مزاج
تم کیا کسی کے دل میں بھلا گھر بناؤ گے
بنتا نہیں بناۓ سے بگڑا ہوا مزاج
تم کو ذرا سی بات کی برداشت ہی نہیں
ایسا اکھل کھرا بھی ہے کس کام کا مزاج
پالا پڑے کہیں نہ کسی بدمزاج سے

(٢) غزل سے صنعتِ تضاد کا شعر تلاش کرکے لکھیے ١

(٣) درج ذیل شعر کی استحسانی وضاحت کیجیے۔ ٢

تم کو ذرا سی بات کی برداشت ہی نہیں
ایسا اکھل کھرا بھی ہے اس کس کام کا مزاج

(ج) درج ذیل دبائی کا لغوی مطالعہ کر کے دی ہوئی سرگرمی مکمل کیجیے۔

(۱) سرگرمی مکمل کیجیے۔

(i) زرکی ہوس میں ہر آنے والی چیز۔ ___ ___ ___ ___ ___

(ii) خرید بادینے والا ___ ؟ ___ ___ ___ ___ ___

(iii) اپنے منہ سے کہنا ضروری نہیں۔ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___

(iv) جو مشک خالص ہو وہ خود ہے؟ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___

کیوں زرکی ہوس میں آبرو دیتا ہے   ناداں یہ کے فریب تو دیتا ہے

لازم نہیں اپنے منہ سے تعریف، انیس   خالص ہے جو مشک ، آپ بؤ دیتا ہے

۲۔ دبائی کے مفہوم کو اپنے الفاظ میں بیان کیجیے۔

سوال۳۔ درج ذیل اقتباس کا لغوی مطالعہ کر کے دی ہوئی سرگرمیاں مکمل کیجیے۔

(۱) شجری خاکہ مکمل کیجیے۔

```
┌─────────────────────────────────────────┐
│    عصمت جاوید کی زندگی کے آخری ایام       │
└─────────────────────────────────────────┘
   │          │            │           │
┌──────┐  ┌──────┐  ┌──────────┐  ┌──────┐
│پُرسکون│  │رونے  │  │عیادت کرنے│  │گفتگو │
│نہیں   │  │لگے   │  │والے      │  │      │
│میں کہا│  │      │  │          │  │      │
└──────┘  └──────┘  └──────────┘  └──────┘
   │          │            │           │
┌──────┐  ┌──────┐  ┌──────────┐  ┌──────┐
│      │  │      │  │          │  │      │
└──────┘  └──────┘  └──────────┘  └──────┘
```
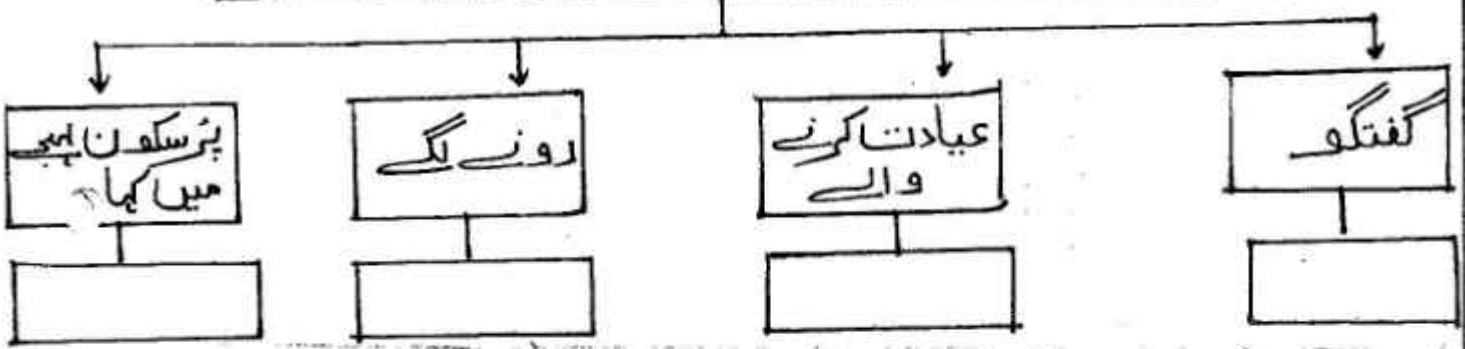
پروفیسر عبدالستار دلوی اپنے مضمون ''ڈاکٹر عصمت جاوید کی ترجمہ نگاری اور زبان دانی'' میں لکھتے ہیں: ''عصمت جاوید صاحب کا اورنگ آباد کے گورنمنٹ کالج میں تبادلہ روشنی کی کرن ثابت ہوا اور انھوں نے یہاں آکر علمی فتوحات حاصل کیں۔ عصمت جاوید صاحب بہت اچھے شاعر تھے۔ مطالعہ وسیع تھا۔ تنقید سے دلچپی تھی مگر زبان و بیان کے بارے میں ان کا طرز فکر روایتی تھا۔ وہ زبان کے تعلق سے جدید لسانیات کے اصولوں اور انداز فکر سے ہمیشہ مجھ سے اختلاف کرتے رہے۔ یوں بھی عمر میں ان سے چھوٹا تھا، اس لحاظ سے بھی مجھ سے اختلاف کرنا ان کے لیے جائز تھا۔ وہ صدر شعبہ تھے۔ اپنے جونیئرس کی باتوں سے اختلاف کرنا اور اپنے علم کا اظہار کرنا، ان کا مزاج تھا مگر آہستہ آہستہ انھوں نے بھی لسانیات پر چند بنیادی کتابوں کا مطالعہ کرنا شروع کیا۔ ان کی لسانیات سے دلچپی کا یہی پس منظر ہے۔ وہ اب مشرف بہ لسانیات ہوگئے ہیں۔''

زبان طلق کو نقارۂ خدا سمجھو۔ کہتے ہیں کہ ان کی ذات سے ہر کسی کو فائدہ پہنچا۔ وہ اپنے آپ سے خود بھی مستفید ہوتے رہے۔ وہ ہر اس شخص سے رابطے میں رہے جس سے کام ہوتا اور جن سے کام نہ بھی ہوتا ہو۔ آخری زمانے میں بڑی مایوسی کی گفتگو کرتے تھے۔ زندگی کے آخری چند دن رہ گئے تھے۔ میں اور شاہ حسین نہری ان کی عیادت کے لیے گئے۔ ان کی حالت دیکھ کر شاہ حسین نہری

۔ دوالا خانہ مکمل کیجیے ۔ ///

(i) پروفیسر عبدالستار دلوی کا مفہوم :- – – – – – – – – – –

(ii) عصمت جاوید کا تبادلہ :- – – – – – – – – – – –

(iii) مطالعہ :- – – – – – – – – – – –

(iv) دلچسپی :- – – – – – – – – –

۳- عصمت جاوید اور عبدالستار کے تعلقات کے بارے میں لکھیے ۔ //

حصہ ۴ :- قواعد

الف (ا) ہدایات کے مطابق سرگرمیاں مکمل کیجیے ۔ //

(۱) درج ذیل محاوروں کو اپنے جملے میں استعمال کیجیے ۔

(i) بات پر بات دھرے بیٹھنا (ii) للے پڑنا

II لبد لکھے کے شہزادے پر بے ہوشی طاری ہو گئی ۔ //
رمضی جملے میں تبدیل کیجیے ۔

III ذیل میں دیے گئے لفظی مرکبات کو جدول کے مطابق لکھیے ۔ //

(i) امام باڑہ (ii) آتش مزاج

فارسی+عربی	عربی+ہندی
(i)	(ii)
- - - - -	- - - - -

ب (ب) ہدایات کے مطابق ذیل کی سرگرمیاں مکمل کیجیے ۔

(۱) شعر میں آنے والی تجنیس کا نام لکھیے ۔ /

دیو الدھوری کرتے ہوئے راہ میں ادائی
کہتا ہے کہ سائے کو شجر آئے نہ آئے

۲۔ درج ذیل اشعار میں سے کسی ایک شعر کی تقطیع کیجیے اور بحر کا نام لکھیے۔

(i)
صبا خاک کے دل سے بچا اپنا دامن

انھی اس میں جنگا دریاں اور بھی ہیں

(ii)
وہی شوکت عیاں ہے اس کے تیور اور قرینے سے

اڑے جاتے ہیں نقش شہی دل کے نگینے سے

اطلاقی تحریر

۳۔ آپ کے علاقے میں بننے والی بجلی خانہ یا بلاک سے انٹرویو کے صرف سوالات تحریر کیجیے۔

یا

کسی ہوٹل میں کھانوں کی معلومات دینے کے لیے تعارف نامہ بنوائیے۔

درج ذیل نکات کا استعمال کیا جائے۔

(i) مختلف اقسام کے کھانے

(ii) پکوانوں کے نام

(iii) پکوانوں کے دام

(iv) سہولت

۷

S.Y.J.C.   Max. Marks 5
Time: 120 mins.   Mathematics & Statistics (88)   Date: ___ / 10 / 202

General Instruction:
1) All questions are compulsory
2) There are 6 questions divided into two sections.
3) Write answer of Section I & Section II in the same answer book.
4) Use of algorithmic table is allowed. Use of calculator is not allowed
5) For L.P.P. graph paper is not necessary. Only rough sketch of graph is expected.
6) Start answer o each question on a new page.
7) For each multiple choice type o question, it is mandatory to write the correct answer along with its alphabetical letter eg. (a).......
   (b)...... / (c)..... / (d)...... NO mark(s) shall b given if "ONLY" the correct answer or the alphabet of the correct answer is written. On
   the first attempt will be considered for evaluation.

SECTION – I

Q.1 A) Select and write the correct answer of the following multiple choice of questions

i) The negation of the proposition , "if 2 is a prime then 3 is odd" , is _____
   a) If 2 is not prime, then 3 is not odd   b) 2 is prime and 3 is not odd
   c) 2 is not prime and 3 is odd   d) If 2 is not prime, then 3 is odd

ii) If $y^2 + a^2 + 2^2$ then $\frac{dy}{dx} =$ ____
   a) $4x$ b) $4x + 2a$ c) $4x + x$ d) $2x$

iii) The matrix $\begin{bmatrix} 8 & 0 & 0 \\ 0 & 8 & 0 \\ 0 & 0 & 8 \end{bmatrix}$ is ____
   a) identity matrix   b) scalar matrix   c) null matrix   d) column matrix

iv) The slope of a tangent to the curve $y = 3x^2 - x + 1$ at $(1,3)$ is _____.
   (a) 5   (b) -5   (c) $\frac{-1}{5}$ (d) $\frac{1}{5}$

B) State whether each of the following statements are True or False (1 mark each)

i) $p \wedge t \equiv p$

ii) If A and B are conformable for the product AB then $(AB)^T = A^T B^T$

C) Fill in the following blanks (1 mark each)

i) if $x = y.\log x$ then $\frac{dy}{dx} =$ ____

ii) Converse of the statement $p \rightarrow q$ is _____

Q.2 A) Attempt any THREE of the following (3 marks each)

i) Write the negation of each of the following statements:
   a. $\exists n \in N, (n^2 + 2)$ is odd number.   b. Some continuous functions are differentiable.
   c. $(p \rightarrow q) \vee (p \rightarrow r)$

ii) Find x and y, If $\left\{ 4 \begin{bmatrix} 2 & -1 & 3 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 3 & -3 & 4 \\ 2 & 1 & 1 \end{bmatrix} \right\} \begin{bmatrix} 2 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}$

iii) Determine whether the following statement pattern is a tautology, contradiction or contingency:
   $[(\sim p \wedge q) \wedge (q \wedge r)] \wedge (\sim q)$

iv) Write the converse, inverse and contrapositive of the statement, "If he studies, then he will go to college".

v) Solve the equations by reduction method: $x + 2y + z = 8, 2x + 3y - z = 11, 3x - y - 2z = 5$

B) Attempt any ONE of the following (4 marks each)

i) $x^5.y^7 = (x + y)^{12}$ then show that $\frac{dy}{dx} = \frac{y}{x}$

ii) Find the inverse of the matrix A by using Adjoint method, where $A = \begin{bmatrix} -3 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 \\ -15 & 6 & -6 \end{bmatrix}$

iii) Find $\frac{dy}{dx}$ if $y = (\log x)^x + x^{\log x}$

iv) If $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 4 & 6 \\ 1 & 2 & 3 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 \\ -3 & 2 & -1 \\ -2 & 1 & 0 \end{bmatrix}$ then show that AB & BA are both singular matrices.

Q.3 Attempt any ONE of the following questions (Activity)

i) If $A = \begin{bmatrix} 4 & 3 & 2 \\ -1 & 2 & 0 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 0 \\ 1 & -2 \end{bmatrix}$ Find $(AB)^{-1} =$ by adjoint method.

Solution

$AB = \begin{bmatrix} 4 & 3 & 2 \\ -1 & 2 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 0 \\ 1 & -2 \end{bmatrix}$

$AB = \underline{\hspace{2cm}}$ $\qquad |AB| = \underline{\hspace{2cm}}$

M11 = -2	A11 = $(-1)^{1+1}(-2) = -2$	M12 = -3
M21 = 4	A21 = $(-1)^{2+1} \cdot (4) = -4$	M22 = 3

A12 = $(-1)^{1+2} \cdot (-3) = 3$
A22 = $(-1)^{2+2} \cdot (3) = 3$

Cofactor Matrix $[Aij] = \begin{bmatrix} -2 & 3 \\ -4 & 3 \end{bmatrix}$

adj (A) = $\underline{\hspace{2cm}}$

$(A)^{-1} = \frac{1}{|A|}$ adj (A)

$(A)^{-1} = \underline{\hspace{2cm}}$

ii) Complete the following activity to find MPC, MPS, APC and APS, if the expenditure E_c of a person with income I is given as:

$E_c = (0.0003) I^2 + (0.075) I$, when I = 1000

Solution: Given $E_c = (0.0003) I^2 + (0.075) I$

we have APC = $\frac{E_c}{I}$

At I = 1000, APC = $\underline{\hspace{2cm}}$

MPC = $\frac{d(E_c)}{dI}$ $\underline{\hspace{3cm}}$

At I = 1000, MPC = $\underline{\hspace{2cm}}$ At I = 1000, MPS = $\underline{\hspace{2cm}}$

At I = 1000, APS = $\underline{\hspace{2cm}}$

SECTION – II

Q.4 A) Select and write the correct answer of the following multiple choice of questions (1 mark each)

i) The assignment problem is said to be balanced, if it is a
(a) square matrix b) rectangular matrix (c) row matrix (d) column matrix

ii) Price index number by weighted aggregate method is given by
(a) $\sum \frac{p_1 w}{p_0 w} \times 100$ (b) $\sum \frac{p_0 w}{p_1 w} \times 100$ (c) $\frac{\sum p_1 w}{\sum p_0 w} \times 100$ (d) $\frac{\sum p_0 w}{\sum p_1 w} \times 100$

iii) Objective function of LPP is
a) a constraint b) a function to be maximized or minimized
c) a feasible region d) a relation between the decision variables.

iv) In sequencing an optimal path minimizes $\underline{\hspace{2cm}}$.
(a) Elapsed time (b) Idle time
(c) Both (a) and (b) (d) Ready time

B) State whether each of the following statements are True or False (1 mark each)

i) In an assignment problem, if number of columns is greater than number of rows, then a dummy
ii) column is added.

Dorbish-Bowley's Price Index Number is square root of product of Laspeyre's and Paasche's Index Numbers.

C) Fill in the following blanks (1 mark each)

i) Price Index Number by Simple Aggregate Method is given by _____.

ii) Graphical solution set of the inequations $x \geq 0$ and $y \leq 0$ lies in _____ quadrant

Q.5 A Attempt any THREE of the following (3 marks each)

i) The following table shows gross capital information (in Crore) for years 1966 to 1975:

Years	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Gross Capital information	20	25	25	30	35	30	45	40	55	65

Obtain trend values using 5-yearly moving values.

ii) Calculate Marshall – Edgeworth's price index number for the following data:

Group	Base Year		Current Year	
	Price	Quantity	Price	Quantity
P	12	20	18	24
Q	14	12	21	16
R	8	10	12	18
S	16	15	20	25

iii) In a cattle breeding firm, it is prescribed that the food ration for one animal must contain 14, 22 and 1 unit of nutrients A, B and C respectively. Two different kinds of fodder are available. Each unit weihgt of these two contains the Following amounts of these three nutrients:

Nutrient	Fodder	
	A	B
P	3	2
Q	2	5

The cost of fodder 1 is ₹ 3 per unit and that of fodder 2 is ₹ 2 per unit. Formulate the L.P.P. to minimize the cost.

iv) A marketing manager has list of salesmen and territories. Considering the travelling cost of the salesmen and the nature of territory, the marketing manager estimates the total of cost per month (in thousand rupees) for each salesman in each territory. Suppose these amounts are as follows

Job	Machines (Processing Cost in Rs.)				
	1	II	III	IV	V
P	11	16	18	15	15
Q	7	19	11	13	17
R	9	6	14	14	7
S	13	12	17	11	13

Find the optimal assignment of salesman to territories that will result in minimum cost.

v) If $\Sigma\Sigma p_0 q_0 = 140$, $\Sigma p_0 q_1 = 200$, $\Sigma p_1 q_0 = 350$, $\Sigma p_1 q_1 = 460$, find Laspeyre's price index number, Pasche's price index number and Dorbish-Bowley's price Index number.

B Attempt any ONE of the following (4 marks each)

i) Five jobs are performed first on machine M1 and then on machine M2. Time taken in hours by each job on each machine is given below:

Jobs→	1	2	3	4	5
M1	6	8	4	5	7
M2	3	7	6	4	16

Determine the optimal sequence of jobs and total elapsed time. Also fine the idle time for two machines.

ii) Solve the following LPP by graphical method

ii) Maximize $z = 10x + 25y$
Subject to $x \leq 3$,
$\qquad y \leq 3$,
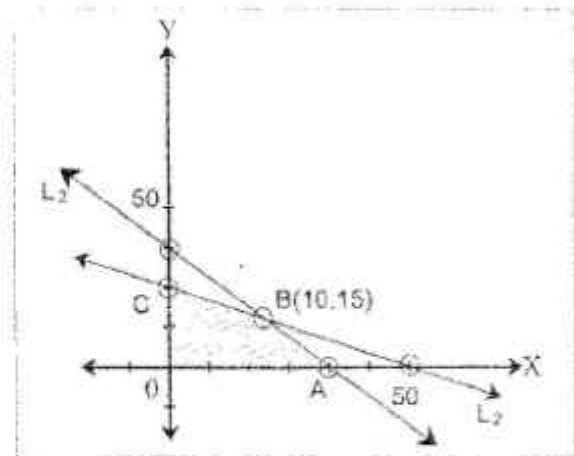$\qquad x + y \leq 5$,
$\qquad x > 0, y > 0$.

Q.6 Attempt any ONE of the following questions (Activity)

i) The graphical solution of LPP is shown by following figure. Find the maximum value of $z = 3x + 2y$ subject to the conditions given in graphical solution.

Solution: From Fig. The common Shaded region OABCO is feasible region
with vertices O(___ , ___), A(___ , ___), B(4, 3), C(___ , ___)

Sr. No	(x, y)	Value of $z = 3x + 2y$ at (x, y)
1	0 (0,0)	Z = 6
2	A(5,0)	Z =
3	B (___ , ___)	Z =
4	C (0, 3)	Z = 10

From above table, maximum value of $z = $ .... occurs at point ..... that is when $x = $ ...., $y = $ .....

Following table shows the amount of sugar production (in lakh tonnes) for the year 1931 to 1941:

Year	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Production	1	0	1	2	3	2	8	6	5	1	4

ii) Complete the following activity to fit a trend line by method of least squares:
Solution: Let y_t be the trend line represented by the equation $y_t = a + bt$

Let $u = \dfrac{t - mind\ value}{h}$, mid value = 1936 and h = 1

Year (t)	y_t	u	u^2	uy_t
1931	1	-5	25	-5
1932	0	-4	15	0
1933	1	-3	9	-3
1934	2	-2	4	-4
1935	3	-1	1	-3
1936	2	0	0	0
1937	8	1	1	8
1938	6	2	4	12
1939	5	3	9	15
1940	1	4	16	4
1941	4	5	25	20
	$\sum y_t = 33$	$\sum u = 0$	$\sum u^2 = 110$	———

The equation of the trend line becomes,
$y_t = a_1 + b_1 u$ ....(1)
Two normal equations are,
$\sum y_t = na_1 + b_1 \sum u$ ....(2)
$\sum uy_t = a_1 \sum u + b_1 \sum u^2$ ....(3)
From equation (2), we get
$a_1 = $ _____

From equation (3), we get $b_1 = $ _____
The equation of trend line is given by $y_t = $ _____

******

S.Y.J.C (Std.XII- Terminal Exam)

Subject: **Secretarial Practice**   Marks: **50**   Date : 25-10-2023   (Duration $2\frac{1}{2}$ hrs)

Q.1- (A) Select the correct option and rewrite the sentences   (5)

1) _____ Shares are issued free of cost to existing equity shareholders.

    a) Equity   b) Right   c) Bonus

2) Dividend is paid first to _____ shareholders

    a) Equity   b) Preference   c) Defered

3) _____ refers to any kind of fixed assets

    a) Issued capital   b) fixed capital   c) Authorized Capital

4) Retained earning are _____ source of financing

    a) internal   b) external   c) additional

5) Company can accept deposits from public, maximum for _____ months

    a)12   b) 24   c) 36

(B) Match the pairs   (5)

Group A	Group B
1) Working Capital	a) Secured debentures
2) Debentures Certificate	b) offered to existing employees
3) Charge on assets	c) sum of current liabilities
4) ESPS	d) Book Building method
5) Price of share mentioned in prospectus	e) Instrument of Debt
	f) Fixed price issue method
	g) Sum of current assets
	h) offered to existing equity shareholder
	i) unsecured debentures
	j) Document of ownership

Q.1-(C) State whether the following statements are true or false (4)

1) Fixed capital is also referred as circulating capital

2) Equity Share Capital is known as venture capital

3) Trade credit is major source of long term finance

4) Floor price is the highest bid price under book building method

Q.2- Explain the following terms (any two) (4)

1- Sweat Equity

2- Right issue

3- Retain Earning

4- Overdraft

Q.3- Distinguish between (any 2 out 3) (8)

1) Equity share and preference shares

2) Fixed capital and working capital

3) Transfer of shares and Transmission of shares

Q.4- Answer in brief (any 2 out 3) (8)

1- State the contents of share certificate?

2- State any four factors affecting fixed capital?

3- Explain the features of shares?

Q.5- Attempt the following (any 2 out 3) (8)

1- Draft a Letter Thanking depositor for depositing with company.

2- Draft a letter to the debenture holder payment of interest.

3- Write a Letter to the member for the issue of share certificate.

Q.6- Answer the following (any 1 out of 2) (8)

1- What is Preference shares ? Explain types of preference shares?

2- Explain the statutory provision for allotment of shares ?

Subject: Organisation of Commerce & Management.

Date: 28 -10-2023. Class: S.Y.J.C. Exams: First Terminal. Marks: 50. Duration: 2 hours.

Q.1.(A). Select the correct option and rewrite the sentences- (5).

1. _____ is regarded as father of Scientific Management.
(a)Henry Fayol (b) F.W taylor (c)philip kotler.

2. The function of management end with _____.
(a) Directing (b) staffing (c)controlling.

3. Start Up India is an initiative of the_____.
(a) RBI (b)Government of India (c)World bank.

4.Door to door service is provided by transport_____.
(a) Railway(b) Road (c) Air.

5.RBI was established in _____.
(a) 1932(b)1956(c)1945.

(B) Match the pairs (5)

Group A	Group B
1. Henry fayol	1. Intangible in nature.
2. Staffing	2. Government of India.
3. Warehousing	3. Time utility.
4. Start up India.	4. It is process of recruiting, selecting,placing and remuneration.
5.Business Service.	5. Modern Management.

(C) State whether the following Statements are True or False (4)

1. F.W Taylor has proposed 14 principles of Management.
2. Every function of Management is based in planning.
3. NEFT stands for National Electric Fund transfer.
4. Air Transport is cheapest modes Transport.

Q.2. Explain the following terms Concepts (Any 2) (4)

(1) Motion study (2) Management. (3) Agro-tourism (4) Insurance.

Q.3. Distinguish between (Any 2] (8)

   1. Planning and Controlling.

   2. Duty Paid Warehouse and Bonded warehouse.

   3. Central Bank and Commercial Bank.

Q.4. Answer in brief (Any2) (8)

1. Explain the techniques of Scientific Management.

2. Objectives of EDP.

3. State four principles of Insurance.

Q.5. Justify the following statements (Any2) (8)

1. Principles of equity is Important.

2. Controlling is the last Function of Management.

3. An entrepreneur must be an innovator.

Q.6. Answer the following (Any1) (8)

Define bank? Explain different types of banks.

OR

Explain in detail any Eight Henry Fayol's principles of Management.

S.Y.J.C (Std.XII) – Terminal Exam-2023

Subject: **Book-Keeping & Accountancy**   Marks: 50   Duration:2 hours   Date:30-10-2023

Q. 1. Answer the following as directed

A. Do you agree with the following statement? (4)

1. Current account always shows a debit balance.

2. Not for Profit Concerns do not prepare Balance Sheet.

3. Retiring partner is not entitled to share in general reserve and accumulated profit.

4. After the death of partner, entire amount due to deceased partner is paid to legal representative of the deceased partner.

B. Answer in one sentence only: (4)

1. What is Fixed Capital Method?
2. What is Capital Fund?
3. What is Sacrifice Ratio?
4. How is Gain Ratio calculated?

C. Select the most appropriate answer from the alternatives given below and rewrite the sentence: (4)

1. In the absence of an agreement, interest on loan advanced by the partner to the firm is allowed at the rate of _____.

   (a) 5%   (b) 6%
   (c) 10%   (d) 9%

2. Income and Expenditure Account is a _____ Account.

   (a) Capital   (b) Real
   (c) Personal   (d) Nominal

3. _____ is credited when unrecorded asset is brought into business.

   (a) Revaluation Account   (b) Balance sheet
   (c) Trading Account   (d) Partner's Capital Account

4. Decrease in the value of assets should be _____ to Profit and Loss Adjustment Account.

   (a) Debited   (b) Credited
   (c) Added   (d) None of the above

D. Give the accounting equations for the following transactions: (4)

1	Income 10,000	Expenditure [ ]	=	Surplus 5000
2	Total Rent Received 1300	Received in Advance 200	=	Income for the year [ ]
3	Super Profit	=	Average profit - [ ]	
4	[ ]	=	New Ratio - Old Ratio	

Q. 2 Shankar and Jay are partners sharing profit and losses in the ratio 3:2. (12)
From the following Trial Balance and additional information prepare, Trading and Profit and Loss Account for the year ended 31st March 2020 and Balance Sheet as on that date:

Trial Balance as on 31st March, 2020

Debit Balance	Amount (Rs.)	Credit Balance	Amount (Rs.)
Sundry Debtors	43,000	Sales	1,20,000
Purchase	80,000	Sundry Creditors	20,500
Plant and Machinery	1,12,700	Purchase Return	1,000
Furniture	1,05,850	Capital Accounts	
Salaries	6,000	Shankar	1,60,000
Sales Return	800	Jay	80,000
Cash in hand	7,000	Current Accounts	
Opening stock	30,700	Shankar	10,000
Rent, Rates and Taxes	3,450	Jay	6,000
Advertisements	8,000		
	3,97,500		**3,97,500**

Adjustments:

1) Stock on 31st March, 2020 was valued at Rs.40,000.
2) Depreciation on Plant and Machinery @ 5% p.a.
3) Partners are entitled to get Interest on Capital at 5% p.a.
4) Outstanding expenses: Salaries Rs.7,000.
5) Provide further Bad debts of Rs.1,800 on Sundry debtors.

Q. 3 From the Following Receipts and Payment A/C of Latur Engineering College for the year ended 31st March 2019 and additional information, Prepare Income and Expenditure account for the year ended 31st March 2019 and Balance Sheets as on that date: (12)

Receipts and Payments Account

Dr.		for the year ended 31st March 2019	Cr.
Receipts	Amount (Rs.)	Payments	Amount (Rs.)
To Bal. b/d	1,50,000	By Furniture	70,000
To Tuition Fees	1,50,000	By Salaries to staff	2,50,000
To Admission Fees	2,00,000	By Conveyance	13,000
To Subscription	58,000	By Stationary	25,000
To Donation	80,000	By Telephone Charges	10,000
		By Electricity Charges	10,000
		By Books	60,000
		By Balanced c/d	
		Cash	2,00,000
	6,38,000		**6,38,000**

Adjustments: 1

1.

Particulars	01-04-2018	31-03-2019
Books	1,00,000	1,55,000
Furniture	2,15,000	2,50,000
Building Fund	2,50,000	?
Capital Fund	2,15,000	?

2. 50% of Donations are for Building Fund and the balance is to be treated as revenue income.
3. Outstanding Subscription Rs 2,000.

Q.4 Sonu and Monu were in partnership, sharing profit and losses in the proportion of 3:1 respectively. Their Balance Sheet as on 31ˢᵗ March, 2020 was as follows. **(10)**

Balance Sheet as on 31st March 2020:

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Cepitals		Building	2,00,000
Sonu	2,00,000		
Monu	1,30,000		
General Reserve	10,000	Debtors	80,000
Creditors	60,000	Machinery	1,10,000
		Cash	10,000
	4,00,000		4,00,000

Tinu is admitted as a partner in the firm on the following terms:
1) Tinu shall have ¼th share in profit of the firm.
2) He shall bring in cash Rs. 1,30,000 as his capital and Rs. 70,000 as his share of goodwill.
3) Building is overvalued by Rs. 30,000 and the Machinery is undervalued by Rs. 25,000.
4) Provision for doubtful debts Rs. 2,000 on debtors.
   Prepare: a) Revaluation Account.
   b) Partners' Capital Account.
   c) Balance Sheet of the New firm.

OR

The Balance Sheet of Amita, Sunita and Alpa sharing profit and losses 2:2:1 respectively. **(10)** Their Balance Sheet as on 31ˢᵗ March, 2020 was as follows:

Balance Sheet as on 31st March 2020:

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Capital :		Bank	1,10,000
Amita	3,00,000		
Sunita	2,00,000		
Alpa	1,50,000		
Creditors	40,000	Debtors	2,00,000
Bills payable	30,000	Furniture	1,50,000
Bank Overdraft	1,40,000	Machinery	4,00,000
	8,60,000		8,60,000

Alpa retired on 1ˢᵗ April, 2020 on the following terms:

1) Furniture and Machinery to be appreciated by 5% and 10% respectively.
2) Provision for doubtful debts to be created at 5% on debtors.
3) The provision of Rs.5,000 to be made in respect of of outstanding salary.
4) Goodwill of the firm is valued at Rs.2,40,000 and Alpa's share of goodwill should be written back immediately.
5) The amount payable to the retiring partner is to be transferred to her loan account.
   Prepare: a) Profit and Loss Adjustment Account.
   b) Partners' Capital Account.
   c) Balance Sheet of the New firm.

3

Raju, Amar and Pratap were partners sharing profit and losses in the ratio 2:2:1 respectively. Their Balance sheet as on 31st March, 2020 was as follows: (10)

Balance Sheet as on 31st March 2020:

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Capitals:			
Raju	50,000	Investment	50,000
Amar	60,000		
Pratap	40,000		
General Reserve	20,000	Building	90,000
Creditors	20,000	Debtors	20,000
Bills payable	10,000	Bank	40,000
	2,00,000		**2,00,000**

Pratap died on 1st July 2020 and the following adjustments were made:

1. Building was revalued to Rs.100,000 and reserve for doubtful debts is to be created at Rs.2,000 on debtors.
2. Investment was to be revalued to Rs.55,000
3. The drawing of Pratap upto the date of his death amounted to Rs.15,000
4. Interest on drawing of Rs.2,000 is to be charged.
5. Pratap's share of goodwill should be calculated at 2 years purchases of the average profit for the last 5 years which were:

First Year: Rs. 60,000   Second Year: Rs. 50,000   Third Year :Rs. 80,000   Fourth Year : Rs.1,00,000.

Fifth Year: Rs. 1,20,000

6. The deceased partner's share of Profit up to his death to be calculated on the basis of average profit of last three years.

Prepare: a) Working of Pratap's share of profit.

b) Working of Pratap's share of goodwill.

c) Revaluation Account.

@@@@@@@@@@@@@@@@

S.Y.J.C (Std.XII- Terminal Exam)

Subject: **Economics**   Marks: **50**   Date : 25-10-2023   (Duration 2 hrs)

Q.1- A) Complete the following statements by choosing correct alternatives   [4]

1- Point of Satiety means _____

    a) TU is maximum and Mu is zero

    b) TU is rising and MU is Falling

    c) MU is falling and TU is rising

2- Concept studied under Micro Economics _____

    a) National Income

    b) Product Pricing

    c) General Price Level

3- The relationship between demand for a good and price is _____

    a) Inverse

    b) Direct

    c) No effect

4- When supply Curve is upward sloping its slope is _____

    a) Positive

    b) Negative

    c) Zero

B- Complete the correlation   [4]

1- Perfect Competition : Free entry and Exit :: _____ : Barriers to entry

2- Expansion of supply : Price rises :: contraction of supply : _____

3- Pen & Ink : _____ :: Tea and Coffee : Substitute Goods

4- Micro Economics : Slicing method :: Macro Economics : _____

C- Find odd word out   [4]

1- Product Pricing, Factor Pricing, Economics welfare, General Price Level

2- Form Utility, Place Utility, Time Utility, Usefulness

3- Direct demand, Indirect demand, Composite demand, Price.

4- Total Cost, Average Cost, Marginal Cost, Total Revenue

D- Give Economics term   [4]

1- A Microscopic study of the economy.

2- A Capacity of the commodity to satisfy human want

3- Utility derived by a consumer from an additional unit of a commodity consumed

4- The degree of responsiveness of quantity demanded to a change in its price

Q.II- A) Identify and Explain the concept (any2)   [4]

1- Gauri collected the information about the income of a particular firm

2- Salma purchased sweater for her father in winter season

3- In firm "A" there is free entry and exit there are many buyer and sellers

4- Kavita consumed 5 unit of orange one after the other

(B) Distinguish (any 2)   [4]

1- Micro Economics and Macro Economics

2- Total Utility and Marginal Utility

3- Demand and Supply

4- Oligopoly and monopoly

III- Answer the following (any 2)   [6]

1- Explain the features of Economics

2- Explain the types of utility

3- Explain Determinants of demand

4- Explain the types of Monopoly

IV- State with reason whether you agree or disagree (any 2)   [6]

1- Macro Economics is known as price theory

2- Price is the only determinant of demand

3- Perfectly Elastic demand curve is vertical to "Y" axis

4- In Monopolistic completion there is only one seller

V- Study the following passage figures (any 1)   [4]

1- The goods and services Tax came into effect in India on July 1, 2017. It was proposed by the kelkar Task For

This tax is received by the state in which Goods and Services are consumed. IGST is a tax levied on all intersta

supplies of Goods and Services

Q-1. When did GST came into effect?
Q-2. Who proposed GST?
Q-3. Who receives GST?
Q-4. What is IGST ?

2.
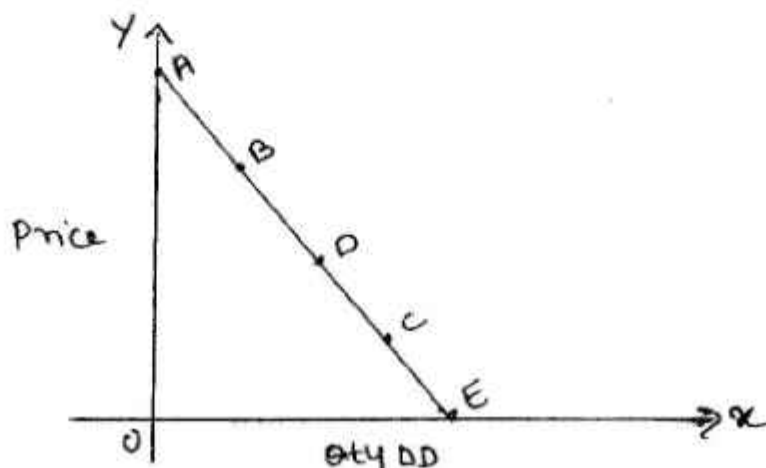
1- Demand at Point "C" is _____

2- Demand at point "B" is _____

3- Demand at point "A" is _____

4- Demand at point "E" is _____

VI- Answer Briefly (any2)   [10]

1- Explain the Law of DMU with Assumption

2- Explain the Law of Demand with Exception'

3- Explain the Price determinant under perfect competition

4- Explain the types of Price Elasticity of demand